

"Çok antika nevilerini liste gibi birer yerlerde öyle toplayıp süslettirir." ifadesini kısmını açar mısınız, burada insan ne yapıyor?

"Ve madem, bu mahiyetteki arzın her tarafına hükmeden ve ekser mahlûkatına tasarruf eden ve ekser zîhayat mevcudatını teshir edip kendi etrafına toplattıran ve ekser masnuatını kendi hevesatının hendesiyle ve ihtiyacatının düsturlarıyla öyle güzelce tanzim ve teşhir ve tezyin ve çok antika nevilerini liste gibi birer yerlerde öyle toplayıp süslettirir ki, değil yalnız ins ve cin nazarlarını, belki semavat ehlinin ve kâinatın nazar-ı dikkatlerini ve takdirlerini ve Kâinatın Sahibini nazar-ı istihsanını celbetmekle, gayet büyük bir ehemmiyet ve kıymet alan ve bu haysiyetle bu kâinatın hikmet-i hilkatı ve büyük neticesi ve kıymetli meyvesi ve arzın halifesi olduğunu fenleriyle, san'atlarıyla gösteren ve dünya cihetinde Sâni-i âlemin mucizeli san'atlarını gayet güzelce teşhir ve tanzim ettiği için, isyan ve küfrüyle beraber dünyada bırakılan ve azabı tehir edilen ve bu hizmeti için imhal edilip muvaffakiyet gören nev-i beni âdem var."

"Ve madem, bu mâhiyetteki nev-i benî âdem, mizaç ve hilkat itibarıyla gayet zayıf ve âciz ve gayet acz ve fakırla beraber hadsiz ihtiyacâtı ve teellümâtı olduğu halde, bütün bütün kuvvetinin ve ihtiyarının fevkinde olarak, koca küre-i arzı, o nev-i insana lüzumu bulunan her nevi madenlere mahzen ve her nevi taamlara ambar ve nev-i insanın hoşuna gidecek her çeşit mallara bir dükkân suretine getiren gayet kuvvetli ve hikmetli ve şefkatli bir mutasarrıf var ki, böyle nev-i insana bakıyor, besliyor, istediğini veriyor."(1)

Bahsi geçen yerde, ayetlerde, dünyanın semavat ile denk tutulmasının incelikleri ve hikmetleri izah ediliyor. Dünya sevamata nispeten çok küçük ve hakir olmasına karşın ayetlerde ikisi denkmış gibi aksettiriliyor.

Üstadımız da dünya semavata oranla çok küçük ve hakir olabilir, lakin içinde barındırmış olduğu insanlar, cinler, hayvanlar, bitkiler, hayatlar, ilahi sanat ve eserler açısından çok çeşitli ve zengin bir yapıya sahiptir.

Özellikle de insanın meskeni olması açısından dünya manevi değer açısından semavattan daha geri olmadığı gibi ileride sayılabilir. Bu yüzden ayetlerde dünya ve

---

sema birlikte ve denkmiř řeklinde ifade edilmektedir.

Dünya Allah'ın isim ve sıfatlarına ayna ve liste olma bakımından çok verimli, zengin ve çeşitli bir karaktere sahiptir. Bu yüzden dünya ilahi isimlerin en parlak ve güzel tecelli ettiği bir ayna bir mahal bir mesken niteliğindedir. Dünyanın bu formatta ve özellikle yaratılmasının asıl nedeni, kainatın halifesi konumunda olan insanın burada yaşıyor olmasıdır.

İnsan nasıl kainatın yaratılmasına sebep teşkil etmiş ise, insanın evi ve meskeni konumunda olan dünya da ilahi isimleri talim etme, anlama ve okuma konusunda bir fakülte bir mektep şeklinde yaratılmıştır. Dünyanın sema kadar değerli olmasının altında bu incelikler yatmaktadır.

(1) bk. [řualar, Dokuzuncu řua.](#)